

Det Kongelige Finansdepartement
Postboks 8008 - Dep.
0030 OSLO

Vår dato 12.4.2013
Deres dato 11. 1.2013
Vår referanse KDM
Deres referanse 13/42 KSJ

Høringssvar – NOU 2013: 3 Pensjonslovene og folketrygdreformen III og Finanstilsynets høringsnotat om håndtering av levealdersrisiko i ny lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) viser til Finansdepartementets høringsbrev av 11.1.2013 der følgende er sendt på høring:

- Banklovkommisjonens utredning nr. 27 om pensjonslovene og folketrygdreformen III (NOU 2013: 3)
- Høringsnotat fra Finanstilsynet av 8. januar 2013 om håndtering av levealdersrisiko i ny lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring

Utredningen fra Banklovkommisjonen inneholder forslag til sammenkoblings- og overgangsregler for eksisterende foretakspensjonsordninger til en ny kollektiv tjenstepensjonsforsikring (basert på forslag i NOU 2012:13). Videre foreslås nye maksimale innskuddssatser og knekkpunkt for pensjonsordninger etter innskuddspensjonsloven.

Utredningen NOU 2013: 3 foreslår også en revidert bestemmelse om håndtering av levealdersrisiko. Finanstilsynet har i sitt høringsnotat tatt utgangspunkt i det konsoliderte utkastet til lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring.

Vårt høringssvar vil i det etterfølgende være todelt:

Del I

NOU 2013: 3 Pensjonslovene og folketrygdreformen III

Del II

Finanstilsynets høringsnotat om håndtering av levealdersrisiko, samt Banklovkommisjonens forslag til § 4-17 *Årlig alderspensjon* i utkast til lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring

DEL I

Kommentarer til NOU 2013: 3 Pensjonslovene og folketrygdreformen III

OVERORDNET KOMMENTAR

Banklovkommisjonen har lagt frem et forslag til overgangsregler og regler for sammenkobling av tidligere pensjonsopptjening fra ytelsespensjonsordninger og ny pensjonsopptjening fra tjenstepensjonsordninger. Ny pensjonsordning vil fremstå som en fortsettelse av den tidligere ordningen. Regelverket sikrer at akkumulering av underskudd stanser ved å innføre levealdersjustering og nytt dynamisk dødelighetsgrunnlag for ny opptjening. Forslag til de nye tjenstepensjonsproduktene er videre basert på et nullgaranti prinsipp. Også fripoliser omfattes av endringer. Disse foreslås endret til pensjonsbevis der opptjente midler og tilleggsavsetninger overføres til en pensjonsbeholdning.

Det er lagt til grunn at den opptjente pensjonsytelsen ut fra lønn og tjenestetid på tidspunkt for når ny lov trer i kraft er vernet i henhold til Grunnloven. Vernet gjelder aktive medlemmer, pensjonister og fripoliser, og det er pensjonsinnretningen som står denne garantien fullt ut.

NHO mener at Banklovkommisjonens utredning om overgangsregler og regler for sammenkobling av ytelsespensjonsordninger med de foreslåtte nye tjenstepensjonsproduktene, og overføringen av fripoliser til pensjonsbevis med tilhørende pensjonsbeholdning har uheldige konsekvenser. Vi finner at utredning NOU 2013: 3 i for stor grad foreslår løsninger som ivaretar forsikringsselskapenes behov og utfordringer i forbindelse med oppreservering for økende levealder og utfordringer knyttet til garanterte renter, og at disse forslagene går på bekostning av bedrifter, fripoliseeiere og pensjonister. NHO går derfor i mot sentrale deler av utredningen.

Vi kan ikke se at det er sannsynliggjort at bedrifter, pensjonister og fripoliseeiere vil komme like godt eller bedre ut med den foreslåtte løsningen enn hvis

- ytelsesordningen ved avvikling og omdanning til ny tjenstepensjon ble håndtert som ved omdanning til innskuddspensjonsordning med tilhørende utstedelse av fripoliser
- håndtering av fripoliser videreføres som i dag

Forslaget til sammenkobling mellom ytelsespensjoner og nye tjenstepensjoner, samt overføring av fripoliser til pensjonsbevis, er komplisert og utredningen mangler tilstrekkelige konsekvensvurderinger og beregninger. Dette bør foreligge før eventuelle forslag legges frem for Stortinget. Forholdet mellom forslaget til den nye tjenstepensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven burde også vært utredet grundigere.

Det er videre vanskelig å få full oversikt over dynamikken mellom krav til avsetninger bak forpliktelsene "til enhver tid" og oppreserveringsbehov på den ene siden, og bruk av fremtidig avkastnings- og risikooverskudd (dødelighetsarv). Selv når oppreserveringen knyttet til tidligere opptjente rettigheter er ferdig vil selskapene, så vidt vi kan se, helt frem til uttakstidspunktet ha mulighet til å ta i betraktning løpende tilført dødelighetsarv og avkastningsoverskudd ved beregning av garantien ved uttakstidspunktet.

Om dette medfører at forventet regulering blir lavere enn det det ville vært med dagens system med fripoliser, eller ikke, er ikke analysert.

Vi tror heller ikke at en omgjøring av en fripolise til et pensjonsbevis med en tilknyttet garanti vil være noe enklere å forstå for den enkelte.

Viktige forhold som NHO ikke støtter i utredningen er forslagene som omhandler bruk av overskudd og tilleggsavsetninger. Slik forslagene er fremmet mener vi at endringene ensidig er til forsikringsselskapenes fordel, og at balansen mellom forsikringsselskap og bedrift og fripoliseeier bli forskjøvet på en uheldig måte. NHO går derfor i mot disse forslagene.

Finanstilsynet har i mars 2013 gitt føring på hvordan oppreservering for levealdersrisiko kan og skal håndteres. Finanstilsynet har gitt et løp der selskapene kan komme i mål med oppreserveringen ved bruk av eksisterende regelverk. Vi mener at Finanstilsynet her viser at oppreserveringsutfordringen kan håndteres uten å innføre de endringene som Banklovkommisjonen har foreslått. Dette mener vi er med og styrker NHOs, og andre arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoners, argumentasjon mot Banklovkommisjonens forslag i NOU 2013: 3 når det gjelder endret bruk av tilleggsavsetninger og overskudd.

Et viktig element i Finanstilsynets brev er at selskapene selv må bidra med 20 prosent av oppreserveringsbehovet.

NHO ser betydningen av å ha en bærekraftig livsforsikringsbransje, men vi er samtidig opptatt av at et fremtidig regelverk ivaretar kundene og deres situasjon og rettigheter. For allerede opptjente pensjonsrettigheter har forsikringsselskapene påtatt seg ansvar for fremtidig pensjon, og dette er et ansvar som de må stå ved.

NHO ser det slik at Banklovkommisjonen ikke legger nok vekt på at forsikringsselskapene har et selvstendig ansvar for å møte forpliktelsene i avtaler de inngår og at de ikke kan regne med automatisk å velte over alle kostnader på bedriftene som har pensjonsordninger. NHO ser imidlertid at det var vanskelig å forutse at det skulle gå så lang tid med lav rente som vi nå har hatt i Norge.

Med Finanstilsynets brev av 8. mars 2013 vil fortsatt det meste av oppreserveringsbehovet bli tatt av kundenes overskudd. Å forskyve balansen mellom selskap og kunde ytterligere finner vi ikke riktig.

Et annet sentralt forhold for NHO er at man ved utforming av nytt rammeverk for tjenstepensjoner, og regelverk for sammenkobling spesielt, må sikre at muligheten for reell flytteadgang i et velfungerende marked er ivarettatt. NHO er bekymret for at den foreslåtte løsningen ikke ivaretar nødvendige behov på dette området. Forhold rundt flytting og konkurranse er ikke belyst i utredningen og vi ser det som viktig at dette utredes nærmere og at nødvendige lovtilpasninger gjøres. Slike tilpasninger ventes berøre allerede foreslåtte lovforslag fra fase II (NOU 2012:13) og fase III (NOU 2013: 3).

Forslaget til overgangsregler og sammenkobling kan ut fra forholdene beskrevet over ikke støttes av NHO slik det foreligger.

Gitt at det skal foretas en sammenkobling er det sentralt at dette gjøres slik at det er et klart skille mellom pensjonsrettigheter som kommer fra ytelsespensjoner og fripoliser før ny lov

trådte i kraft og pensjonsmidler som tjenes opp etter ny lov. Det er f.eks. viktig at avkastning av ny opptjening ikke kan benyttes til å dekke gamle forpliktelser. I NOU-en er dette skillet i varetatt og gjenspeilet i alle forhold knyttet til den opptjente pensjon, både når det gjelder pensjonsbeholdning, avkastning og kostnader.

Nye maksimale sparegrenser for innskuddspensjon bør tre i kraft raskt

NHO fornøyd med at det nå legges frem forslag til nye maksimale sparegrenser for innskuddspensjon som er i tråd med forslagene som tidligere er lagt frem i forslag til nytt tjenestepensjonsregelverk, samt ny grense for knekkpunkt.

Vi mener dette er regelendringer som bør tre i kraft raskest mulig, og at det ikke er noe i veien for å håndtere dette i forkant av øvrig behandling av det nye regelverket for tjenestepensjoner.

NHO ønsker videre å påpeke betydningen av at en pensjonsordning fortsatt skal kunne ha pensjonssparing for lønn over 1 G, gitt at arbeidsgiver ikke har valgt å tegne en ordning der sparingen starter fra første krone.

Under "Merknader" nedenfor vil vi komme nærmere inn på vårt syn på forslagene i utredningen. Sentrale forhold som omtales er bl.a.:

- NHO ønsker ikke ny utredning av ytelsespensjoner
- Selskapene må stå ansvarlig for oppreserveringsbehovet
- Finanstilsynet 8.3.2013 – nytt dødelighetsgrunnlag og krav til oppreservering
- Kommentarer til Banklovkomisjonens arbeid - mandat
- Utredningen mangler beregninger og konsekvensanalyser
- Bruk av overskudd må fortsatt være en unntaksbestemmelse
- Støtter ikke at tilleggsavsetninger kan tilføres pensjonsbeholdningen
- Avsetninger og oppreservering - kommentarer
- Arbeidstakere med få år igjen til opptjeningsalder – endringsforslag levealdersjustering og sparing etter nådd opptjeningsalder
- Flytting og konkurranse må være velfungerende – må utredes nærmere
- Må være mulig å velge at sparing starter for lønn over 1 G
- Rett til uttak av tjenestepensjon før fylte 62 år
- Tilskudd fra arbeidstakere – innskuddspensjon – må være mer fleksibel og skattegunstig

MERKNADER

Ny utredning om ytelsespensjoner ikke ønskelig

NHO finner det beklagelig at Finansdepartementet i brev av 20. mars 2013 åpner for ny utredning rundt ytelsespensjoner. Banklovkomisjonen foreslo i NOU 2012:13 to modeller (grunnmodell og standardmodell) som begge har stor grad av fleksibilitet og tilpasningsmuligheter. Disse modellene er godt tilpasset ny alderspensjon i folketrygden, og ivaretar grunnleggende prinsipper som alleårsopptjening og levealdersjustering. Vi frykter at en ny runde med utredning om ytelsespensjoner kan føre til forslag som i mindre grad er i tråd med pensjonsreformens intensjoner.

Vi observerer imidlertid at Finansdepartementet gir Banklovkomisjonen en rekke føringer når det gjelder det fremtidige utredningsarbeidet. Utkast til nødvendige lovregler skal kun

utarbeides hvis kommisjonen finner dette ønskelig og mulig. Videre stiller departementet krav til blant annet minst 40 års opptjening og levealdersjustering i eventuelle nye løsninger.

En ny runde med utredning av ytelsesordninger antas å forsinke vedtak og implementering av forslagene som Banklovkommisjonen kom med i fase II og fase III. Dette fører igjen til en lengre periode med uavklart situasjon og en antatt økt overgang til innskuddspensjonsordninger.

Interessen blant bedriftene for denne type ytelsesordninger antas etter hvert å ha blitt svært begrenset. Dette skyldes blant annet balanseføringseffekter og eventuell risiko knyttet til ansvar for garantert regulering.

Selskapene må stå ansvarlig for oppreserveringsbehovet

Pensjonsinnretningene bærer ansvaret for opptjente rettigheter. Situasjonen med utvikling i langt liv (etter innføringen av K2005) har vært kjent for både livsforsikringsselskapene og myndighetene i flere år uten at dette har medført innføring av nye tariffer. Dette vil først skje i 2014. Tiltakene i denne perioden synes i stor grad å ha begrenset seg til at pensjonsinnretningene har søkt Finanstilsynet om å benytte unntaksbestemmelsen i forsikringsvirksomhetsloven § 9-11 som gir livselskapene adgang til, eller pålegg om, å ta av kundenes overskudd for å oppreservere. Finanstilsynet har i samme periode ikke krevd at livselskapene skal gå inn med egne midler når det gjelder kollektiv pensjon, men har varslet at dette vil bli vurdert for 2012.

Finanstilsynets – nytt dødelighetsgrunnlag og krav til oppreservering

Finanstilsynet har den 8. mars 2013 kommet med økte minimumskrav til premier og avsetninger for alderspensjon på grunn av økende levealder.

Oppreserveringen skal skje over maksimalt fem år og bidrag fra selskapene skal være minimum 20 prosent. I tillegg gis det tillatelse til å benytte unntaksbestemmelsen i forsikringsvirksomhetsloven som gir selskapene anledning til å benytte kundenes overskudd.

NHO ser det som et viktig steg i riktig retning at selskapene nå selv må bidra med minimum 20 prosent, samt at oppreserveringen skal skje i løpet av en periode begrenset oppad til fem år.

Finanstilsynet har i brevet beskrevet hvordan oppreserveringssituasjonen kan og skal håndteres. Finanstilsynet har foreslått et løp der selskapene kan komme i mål med oppreserveringen ved bruk av eksisterende regelverk. Vi mener at Finanstilsynet her viser at oppreserveringsutfordringen kan håndteres uten å innføre de endringene som Banklovkommisjonen har foreslått. Dette mener vi er med og styrker NHOs, og andre arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoners, argumentasjon mot Banklovkommisjonens forslag i NOU 2013: 3 når det gjelder endret bruk av tilleggsavsetninger og overskudd.

Kommentarer til Banklovkommisjonens arbeid - mandat

NHO mener som beskrevet innledningsvis at Banklovkommisjonen har gått for langt i å foreslå løsninger som skjærer livsforsikringsselskapene med det formål at disse lettere skal kunne håndtere sine forpliktelser knyttet til utvikling i levealder. Slik vi oppfatter det har Banklovkommisjonens mandat vært å se på tilpasning av tjenstepensjonsregelverket til pensjonsreformen for å finne gode balanserte modeller for fremtiden. Resultatet mener vi

imidlertid i for stor grad bærer preg av å være en "krisepakke" for forsikringsnæringen på bekostning av bedrifter og ansatte.

NHO kan ikke se at mandatet fra Finansdepartementet går på å foreslå løsninger begrunnet i en situasjon der livsforsikringsselskapene ikke selv kan håndtere sine forpliktelser knyttet til utvikling i levealder for allerede opptjente pensjonsrettigheter. Hvis departementet mener at det er behov for krisetiltak for livsforsikringsbransjen i forbindelse med deres evne til å håndtere forpliktelser knyttet til allerede opptjente rettigheter, bør et slikt mandat gis som et eget oppdrag. Løsningen hører ikke da nødvendigvis hjemme i et fremtidig tjenestepensjonslovverk.

Et tjenestepensjonsregelverk skal gjelde for mange år framover og modellene må også være tilpasset situasjoner der utfordringer med lave renter og underreservering for langt liv kan være snudd.

Manglende beregninger og konsekvensanalyser

Utredningsarbeidet i NOU 2013: 3 er komplekst og ble gjort i løpet av kort tid. NHO mener utredningen i for liten grad inneholder beregningseksempler og synliggjøring av konsekvenser av de forslag som ble fremmet.

Vi mener analyser og drøftinger rundt konsekvenser ville bidratt til å synliggjøre hvorvidt forslagene har positive konsekvenser for foretak, arbeidstakere og fripoliseinnehavere, og ikke bare positive effekter for pensjonsinnretningenes soliditet.

Bruk av overskudd må fortsatt være en unntaksbestemmelse

NHO går i mot at dagens regelverk for overskuddstildeling endres slik utredningen beskriver i avsnitt 7.5.3 og 7.5.5, samt §§ 7-8 til 7-11. Forslaget synes å være utformet for å styrke pensjonsinnretningenes situasjon i forbindelse med oppreserveringsbehov knyttet til allerede opptjente rettigheter. NHO mener at forslaget er ubalansert og går på bekostning av bedrifter, pensjonister og fripoliseiere.

I dag må pensjonsinnretningene få samtykke, eller pålegg, fra Finanstilsynet for å kunne benytte overskudd til styrking av premiereserve. Denne adgangen er regulert i forsikringsvirksomhetsloven § 9-11 og er en unntaksbestemmelse. NHO går i mot at overskuddsdelingsreglene endres slik at unntaksbestemmelsene gjøres om til «automatikk».

Hvis overskudd skal tilføres pensjonsbeholdningen og bidra til å redusere livsforsikringsselskapenes ansvar uten at dette er koblet opp mot en streng årlig vurdering av livsforsikringsselskapenes evne til selv å dekke oppreserveringen, innføres en helt ny risikodeling mellom foretak, fripoliseiere og livsforsikringsselskap.

NHO mener derfor at bruk av overskudd til oppreservering fortsatt må være en unntaksbestemmelse som benyttes kun i år med ekstraordinære behov og først etter godkjenning eller pålegg fra myndighetene det enkelte år.

Vi viser her til beskrivelsen i NOU 2013: 3, avsnitt 7.5.5 av dagens regelverk og forsikringsvirksomhetslovens § 9-11

"Forsikringsvirksomhetsloven § 9-11 åpner imidlertid for styrking av premiereserve kan skje gjennom bruk av avkastningsoverskudd og risikooverskudd. Det skilles ikke mellom tilfeller

hvor behovet for styrking av avsetningene skyldes endret beregningsrente eller endret biometrisk risiko. Det forutsettes imidlertid at Finanstilsynet samtykker til slik bruk av overskuddet. Dersom selskapets soliditet tilsier det, kan Finanstilsynet pålegge at overskudd brukes til styrking av premiereserven (oppreservering). I begge tilfeller dreier det seg her om situasjonsbetingede og ekstraordinære tiltak for å styrke selskapets forsikringsmessige avsetninger og dets soliditet."

Slik vi leser forslag til § 7-8 vil en annen effekt når det gjelder tidligere opptjente rettigheter være at bedriftens mulighet til å få overskudd tilført kontrakten bortfaller.

Utredningen oppfattes imidlertid som uklar på dette området. Det står flere steder beskrevet at overskudd kan tilføres bedriften etter at oppreserveringen er ferdig. Vi viser f.eks. til avsnitt 7.5.3, avsnitt 10.1.3, samt sammendraget i avsnitt 1.1.2.

Støtter ikke at tilleggsavsetninger kan tilføres pensjonsbeholdningen

NHO går sterkt i mot forslaget om at tilleggsavsetninger kan føres inn i pensjonsbeholdningene sammen med pensjonsopptjening fra før loven trådte i kraft. Tilleggsavsetningene vil da fungere som oppreservering for levealdersrisiko, ref. §7-8 (2) i lovutkastet. Denne oppreserveringen er pensjonsinnretningens ansvar.

Tilleggsavsetningene er ikke bygget opp for å finansiere livsselskapenes påløpte ansvar for levealdersrisiko. En slik endring i bruk av tilleggsavsetninger som foreslått, vil medføre en endring av risikodeling og balanse mellom kunde og livsselskap. NHO finner at utredningens forslag bidrar til å svekke foretakenes og fripoliseiernes situasjon langt ut over det som er rimelig.

Tilleggsavsetningene er kundefordelte midler, tilbakeholdt fra mulig overskudd. Formålet er at de skal redusere livsforsikringsselskapets avkastningsrisiko ved forvaltning av midler knyttet til den enkelte kontrakt. Bufferen bidrar til bedre forvaltning, og kan potensielt føre til økt overskudd til foretak og fripoliseiere, samt lavere premie for rentegaranti for foretakene.

Tilleggsavsetningene utgjør svært store beløp. Det er også derfor et betydelig inngrep som gjøres i det foreslåtte lovutkastet. Hvis man ser på rapporterte tall for Storebrand Livsforsikring og DNB Livsforsikring for 2012 oppgis tilleggsavsetningene¹ til å utgjøre henholdsvis 5,5 milliarder og 4,9 milliarder.

For fripoliseiere med pensjon under utbetaling, vil tilleggsavsetninger i dag benyttes til økt utbetaling. Hvis tilleggsavsetningene tilføres pensjonsbeholdningen for oppreservering av levealdersrisiko, slik foreslått, vil pensjonsutbetalingen kunne bli lavere enn med dagens regelverk.

NHO mener videre det kan stilles spørsmål ved om det fremover vil bli behov for en buffer tilknyttet livsselskapenes ansvar for nullgaranti. Hvis tilleggsavsetningene benyttes for oppreservering til langt liv, vil en eventuell oppbygging av en ny buffer for nullgaranti medføre en høyere premie enn ellers nødvendig.

Tilleggsavsetninger utover eventuell anvendelse som buffer for nullgaranti bør tilføres kontraktens premiefond. Dette mener vi vil ha en parallell i dagens regel i

¹ kontraktsfastsatte forpliktelser

forsikringsvirksomhetsloven § 9-17, fjerde avsnitt *"Fører tilleggsavsetninger tildelt en kontrakt et år til at de samlede tilleggsavsetninger overstiger et beløp som tilsvarer 12 prosent av premiereserven knyttet til kontrakten, skal det overskytende beløpet tilordnes kontrakten som overskudd..."*

Vi mener videre å finne støtte til vår argumentasjon mot den foreslåtte anvendelsen av tilleggsavsetninger i § 7-8 (2) i Erling Selvigs bok "Livsforsikringsreformen 2008" og siterer nedenfor fra s. 129-130 og s. 128. Vi vil også påpeke at tilleggsavsetningene er eksisterende avsetninger opparbeidet før eventuell ny lov trer i kraft.

s. 129-130

"...I motsetning til kursreguleringsfondet etter forsikringsloven § 9-20 og risikoutjevningssfondet etter forsikringsloven §9-22 er altså tilleggsavsetninger ikke noen alminnelig bufferkapital for et livsforsikringssselskap. Dette kommer til uttrykk også på andre måter.

3) Etter forsikringsloven er således tilleggsavsetninger en bufferkapital direkte knyttet til selskapets risiko for avkastningsunderskudd for de enkelte kontrakter i kollektivporteføljen. Det følger således av forsikringsloven § 9-17 tredje ledd at tilleggsavsetninger ikke kan benyttes til å dekke en kontrakts bidrag til negativt risikoresultat. Tilleggsavsetninger kan heller ikke overføres til risikoutjevningssfondet (forsikringsloven § 9-22). Forsikringsloven bygger på et prinsipielt skille mellom selskapets forvaltningsrisiko og selskapets risiko knyttet til person, og dermed på et skille mellom årets avkastningsresultat og årets risikoresultat..."

Fra s. 128 om selskapsunderskudd

...Tilleggsavsetningene kan således ikke benyttes til å dekke et tap selskapet selv får dersom året regnskap viser underskudd, f.eks. som følge av betydelig verdifall på investeringer og kurstap på finansielle omløpsmidler. Dette er tap som i tilfelle må belastes selskapets ansvarlige kapital. I Ot.prp. nr. 74 (2003-2004) s. 65-66 begrunner Finansdepartementet dette slik:

"Departementet vil vise til at tilleggsavsetninger utgjør en del av forsikringsfondet. Det er i henhold til gjeldende regelverk ikke adgang til å redusere dette fondet for å få dekket negativ avkastning. Prinsippene for risikodeling mellom kunde og selskap ville blitt vesentlig endret dersom også negativ avkastning skulle kunne belastes tilleggsavsetningene..."

... En økt eksponering av tilleggsavsetninger som førsterisikokapital i forhold til risiki knyttet til kapitalforvaltning, ville ha betydd at tilleggsavsetninger reelt vil fungere som en slags eierkapital uten i andre relasjoner å ha samme stilling som eierkapitalen. Dette ville være i strid med livsforsikringsselskapenes hovedforpliktelse i forsikringsforholdet, nemlig en forpliktelse til å yte kontraktsfastsatte ytelse mot innbetaling av fastsatt premie."

Det fremgår for øvrig av proposisjonen s. 66 at forsikringsloven § 9-17 fjerde ledd annet punktum er tilføyd av departementet for å få lovfestet prinsippet om at tilleggsavsetningene ikke kan benyttes til å dekke selskapets eget underskudd.

For foretak med pensjonskasser kan situasjonen være annerledes da pensjonskassens og foretakets interesser her i større grad vil være sammenfallende.

Avsetninger og oppreservering - kommentarer

Det er noe uklart for NHO hva som ligger i begrepet *til enhver tid* bl.a. i § 7-8 (3) og i formuleringen i avsnitt 10.1.3 "...Fastslår at kravet til avsetninger til eksisterende forpliktelser til enhver tid minst skal tilsvare kapitalverdien av framtidige pensjonsforpliktelser beregnet etter beregningsrenten i beregningsgrunnlaget og det dødelighetsgrunnlaget som gjelder til enhver tid.". Vi ber derfor om at dette presiseres av departementet.

Det er videre vanskelig å få full oversikt over dynamikken mellom krav til avsetninger bak forpliktelsene "til enhver tid" og oppreserveringsbehov på den ene siden, og bruk av fremtidig avkastnings- og risikooverskudd (dødelighetsarv). Selv når oppreserveringen knyttet til tidligere opptjente rettigheter er ferdig vil selskapene, så vidt vi kan se, helt frem til uttakstidspunktet ha mulighet til å ta i betraktning løpende tilført dødelighetsarv og avkastningsoverskudd ved beregning av garantien ved uttakstidspunktet.

Banklovkommisjonen legger til grunn at kursreserve, risikoutjevningsfond, premiefond og administrasjonsavsetninger skal bestå uten at det gjøres noen endringer, og at disse fondene fortsatt er regulert av forsikringsvirksomhetsloven (avsnitt 10.1.5). NHO har noen kommentarer knyttet til dette.

Kursreguleringsfond

NHO ønsker at det foretas en nærmere vurdering av kursreguleringsfondets rolle i en situasjon der en ytelsesordning blir overført til en tjenstepensjonsordning, bl.a. i forbindelse med godkjenning av eventuelle opptrappingsplaner.

Administrasjonsreserve

Vi antar at det i avsnitt 10.1.5 er snakk om å ha administrasjonsreserve også for dekning av løpende administrasjon og forvaltning både i grunnmodell og standardmodell, og ikke bare i forhold til administrasjonsreserve i forbindelse med utstedelse av pensjonsbevis til fratrådte fra en standardmodell. Når det gjelder administrasjonsreserve som eventuelt ikke har anvendelse i ny ordning bør resterende midler overføres til bedriftens premiefond.

Arbeidstakere med få år igjen til opptjeningsalder – endringsforslag levealdersjustering og sparing etter nådd opptjeningsalder

Banklovkommisjonen foreslår to ulike løsninger for bedrifter som ønsker ordninger med ekstrasparing for arbeidstakere med få år igjen til opptjeningsalder, der disse kommer fra en ytelsesordning

1. § 7-6 Tilleggspremie for eldre medlemmer
2. § 7-7 Ytellesbasert pensjonsopptjening for eldre medlemmer

NHO mener at ny pensjonsopptjening i henhold til § 7-7 bør omfattes av levealdersjustering på lik linje med annen ny pensjonsopptjening. Ved å innføre en obligatorisk

levealdersjustering vil det ikke være behov for reguleringspremie for forventet økning i levealder (ny opptjening) i løpet av året, jf. lovutkastet § 7-7 annet ledd bokstav e.

Dynamiske dødelighetstariffer sikrer at livsforsikringsselskapene løpende tar seg betalt i forhold til oppdaterte tariffer, videre akkumulering av fremtidig underskudd vil dermed stanses gitt riktige tariffer. Imidlertid vil en innføring av dynamisk dødelighetstariffer uten tilhørende innføring av en levealdersmekanisme medføre at det er bedriften som må dekke den økte levealdersrisikoen i fremtidig opptjening, og ikke den ansatte som må kompensere ved å stå lenger i jobb, noe som ikke vil være i henhold til intensjonen med pensjonsreformen. Levealdersjusteringen må gjennomføres slik at den reelle effekten blir at den enkelte bærer utviklingen av levealder i forhold til et referansetidspunkt (ala forholdstall i folketrygden og AFP benytter 1943 som "nullpunkt"), og ikke bare i forhold til en korreksjon av de løpende benyttede dynamiske tariffene. Levealdersjustering skal innføres for ny opptjening for øvrige ansatte i en tjenstepensjonsordning, da må dette også gjelde denne gruppen.

Når arbeidstakere som er omfattet av sparing i henhold til § 7-7 når opptjeningsalder, eller når full opptjeningsstid etter nådd opptjeningsalder, og jobber videre bør regelverket åpne for at bedriften kan velge om de vil avtale at denne gruppen ansatte skal fortsette opptjeningen i tjenstepensjonsordningen eller innskuddspensjonsordning sammen med øvrige ansatte, eller om denne gruppen ansatte skal over på en egen tjenstepensjonsordning eller innskuddsordning som minimum legges på et nivå tilsvarende OTP. Dette finner vi å være i tråd med mulighetene som gjelder i lov om foretakspensjon i dag for ansatte som jobber videre etter nådd opptjeningsalder og full opptjening. Argumentet bak en slik løsning ligger i at dette er ansatte som har vært i en foretakspensjonsordning som har gitt mulighet for full opptjening etter 30 år siktet mot et tiltenkt nivå, og ikke i en alleårsopptjeningsordninger slik som innskuddspensjons- eller tjenstepensjonsordninger er.

Flytting og konkurranse må være velfungerende – må utredes nærmere

NHO mener at forhold rundt flyttemarkedet og konkurranse ikke er belyst tilstrekkelig og presiserer betydningen av at dette utredes nærmere i fase IV i Banklovkommisjonens arbeid.

I NOU 2013: 3, avsnitt 10.4 står beskrevet at det er behov for å se nærmere på forhold rundt flytting, og at dette arbeidet vil bli påbegynt når arbeidet med NOU 2013:3 er avsluttet.

Vurderinger og forslag som berører flytting og sikring av et velfungerende marked må legges frem for Stortinget slik at det blir integrert med proposisjonen for fase II og III, da løsningene her må ses samlet. Dette gjelder avklaringer både med hensyn på flytting av tidligere opptjente rettigheter og håndtering av rettigheter opptjent i henhold til ny lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring.

NHO ser det som svært sentralt at man ved utforming av nytt rammeverk for tjenstepensjoner, og for regler for sammenkobling spesielt, utformer disse slik at muligheten for flytting i et velfungerende marked ivaretas. I dag er situasjonen slik at flyttemarkedet for fripoliser er dødt, og det samme gjelder langt på vei også for ytelsespensjonsordninger.

Slik forslagene i utredningen foreligger vil en pensjonsordning kunne bestå av opptjente rettigheter fra før loven trådte i kraft, og av en pensjonsbeholdning som er opptjent i ettertid.

NHO er opptatt av at det må være konkurranse og reell mulighet til å flytte pensjonsordninger for å oppnå bedre betingelser. Da kan det ikke være slik at pensjonsinnretningens ansvar i forhold til en underreservert situasjon for opptjening som har skjedd før loven trådte i kraft medfører at man som kunde er så lite interessant at andre pensjonsinnretninger har ingen eller liten interesse for å ta over ordningen.

I tilfeller der departementet har gitt aksept for en opptrappingsplan av en viss lengde for underreservering knyttet til opptjening som har skjedd før loven trådte i kraft, må det være tydelig hvilke betingelser som skal gjelde i forhold til avgivende selskap hvis kunden ønsker å flytte. Man må her søke å finne en løsning som både er balansert og som sikrer et godt flyttemarked.

For å ivareta et godt flyttemarked, samt med tanke på muligheten til å få tilført overskudd, bør en opptrappingsplan ikke gå over for mange år.

NHO mener videre at ny opptjening etter at loven har trådt i kraft må kunne være å anse som etablering av et nytt forhold som kan etableres separat, og eventuelt i en annen pensjonsinnretning, enn ordningen som inneholder opptjente rettigheter fra før loven trådte i kraft. En slik etablering vil da ikke være å anse som flytting. I denne sammenheng må da, etter vår vurdering, det foreslåtte regelverket for sammenkobling og overgang fra ytelsespensjon til ny tjenestepensjon vurderes på nytt.

Levealdersrisiko

Merknad til Banklovkomisjonens forslag til levealdersjustering og utvikling av levealder etter uttak, § 4-17 er plassert sammen med merknader til Finanstilsynets høringsnotat om levealdersrisiko i del II.

Nye maksimale sparegrenser og knekkpunkt for innskuddspensjon støttes

NHO støtter forslaget til nye maksimale sparegrenser og knekkpunkt ref. §§ 5-2, 5-3 og 5-4 i lov om innskuddspensjon og ønsker at disse endringene innføres raskt.

Hvis en ny utredning i Banklovkomisjonen av ytelsespensjoner medfører utsettelse av behandling i Stortinget av forslagene fra Banklovkomisjonens fase II (NOU 2012:13) og fase III (NOU 2013: 3) mener vi at forslaget til nye maksimale sparegrenser for innskuddspensjon og nytt knekkpunkt på 7,1 G kan behandles og vedtas uavhengig av disse, slik at disse endringene kan tre i kraft raskt.

Må være mulig å velge at sparing skjer for lønn over 1 G

Over 1,1 million arbeidstakere er omfattet av innskuddspensjonsordninger (kilde Finans Norge for 2012). I dag skjer sparing i en innskuddspensjonsordning for lønn over 1 G. Dette er også i samsvar med minstekrav gitt for obligatorisk tjenestepensjon.

Det er svært viktig at muligheten til å ha pensjonsordninger der sparing skjer for lønn over 1 G videreføres, da dette har stor kostnadsmessig betydning for bedriftene. Hvis sparingen skulle startet fra første krone ville dette medført en kostnadsøkning for bedriften på 25 prosent for en ansatt med lønn lik 5 G (hvis sparenivået i ordningen ikke endres). En eventuell reduksjon i sparenivå, for å kompensere for økte kostnader ved å starte sparing fra første krone, vil i tilfelle medføre en omfordeling av pensjonssparing mellom de ulike lønnsgruppene i bedriften. Videre vil man, hvis ingen skal gå ned i sparenivå, uansett få

kostnadsvekst siden de ansatte har forskjellig lønnsnivå og bunn G-en utgjør en mindre andel for de høytlønnede enn de lavere lønnede.

NHO ser det derfor som svært viktig at forslaget i NOU 2013: 3 som gir bedriften mulighet til å velge hvorvidt innskuddspensjonsordningen skal ha sparing for lønn mellom 0 og 1 G, eller ikke, følges opp. I utkast til lov om innskuddspensjon § 5-4 (2) er dette formulert som *"...Kongen kan også fastsette at det ved beregning av lønn kan ses bort fra lønn mellom 0 og 1 G."* I stedet for å legge dette til forskrift mener NHO at adgangen til å se bort fra sparing for lønn mellom 0 og 1 G hører naturlig hjemme som en del av loven og bør legges direkte inn der, f.eks. i § 5-4.

NHO viser videre til vårt høringsvar til NOU 2012:13 når det gjelder sparegrenser for de nye tjenstepensjonsproduktene. Det er viktig at det også for disse ordningene kan velges om sparingen skal starte for lønn over 1 G eller fra første krone. Tilsvarende tekst som beskrevet over for innskuddspensjonsordninger bør derfor inn i lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring.

Rett til uttak av tjenstepensjon før fylte 62 år

I utkast til lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring står det i §§ 4-10 (2) og 4-13 (2) (fra fase II): *"...Kongen kan ved forskrift fastsette høyere prosentsatser for stillinger med rett til uttak av tjenstepensjon før fylte 62 år."*

NHO vil påpeke at forslaget til endringer i innskuddspensjonsloven mangler tilsvarende formulering. Vi finner det riktig med samsvarende regelverk for innskuddspensjon og tjenstepensjon på dette området og mener at tilsvarende forskriftshjemmel bør gis i lov om innskuddspensjon.

Videre bør det i lov om innskuddspensjon være en parallellitet med utkastet til lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring § 4-16 (3) om utbetalingstid der det står:

§4-16 (3) For stillinger med rett til uttak av alderspensjon før 62 år kan det i pensjonsplanen fastsettes at alderspensjonen bare skal løpe fram til, eller settes ned ved fylte 67 år. Kongen kan i særskilte tilfelle gjøre unntak fra første og annet ledd.

På sikt vil regelverket for særaldersgrenser utredes. Vi finner det da naturlig at disse reglene vurderes på nytt.

Tilskudd fra arbeidstakere – innskuddspensjon – bør være mer fleksibel og skattegunstig

NHO mener det bør åpnes for mer fleksible og romslige løsninger når det gjelder tilskudd fra arbeidstakerne. NHO støtter derfor at innskuddspensjonsloven § 5-6 endres, men vi synes ikke at forslaget er tilstrekkelig fleksibelt og skattegunstig. Arbeidstaker kan med pensjonsreformen ha et økt behov og ønske om å tilpasse egen pensjonssparing. Bedre tilrettelegging for individuell sparing vil derfor være fornuftig både av hensyn til den enkelte og for samfunnet. Det bør legges til rette for at individuell sparing kan skje på en enkel og kostnadseffektiv måte, for eksempel som arbeidstakertilskudd i en tjenstepensjonsordning der dette er i henhold til avtale med arbeidsgiver.

Skattereglene må videre endres og innrettes slik at arbeidstakers tilskudd behandles skattemessig likt med arbeidsgivers innskudd.

Primært ønsker vi en løsning i tråd med vår høringsuttalelse til NOU 2012:13 til § 4-25 i utkastet til tjenstepensjonslov. Sekundært støtter vi Banklovkommisjonens forslag til endring av innskuddspensjonsloven § 5-6 når det gjelder tilskudd fra arbeidstakere i en innskuddspensjonsordning.

I NHOs høringsuttalelse til NOU 2012:13 står:

Kravet om minst to tredelers deltakelse i arbeidstakernes tilskuddsordning til pensjonsordningen bør utgå da arbeidstakeres evne og vilje til premietilskudd blant annet vil avhenge av alder og familieforhold. Yngre arbeidstakere i etableringsfasen vil ikke ha den samme evne til ekstra pensjonssparing som eldre arbeidstakere. Det bør derfor være mulig for arbeidstakerne fritt å kunne reservere seg helt eller delvis mot å betale innskudd, enten permanent eller for en periode. Dessuten bør arbeidstakere som blir ansatt etter at ordningen er etablert også ha reservasjonsrett, jf. § 4-25 fjerde ledd. Arbeidstakere bør videre ha anledning til å spare inntil et nivå der summen av bedriftens sparing og tilskuddet fra den enkelte til sammen er begrenset av de øvre maksimale grensene i lovutkastet §§ 4-10 og 4-13. Mulighetene til å spare til fremtidig pensjon blir da lik uavhengig av nivået på bedriftens tjenstepensjonsordning.

DEL II

Kommentarer til Finanstilsynets forslag i høringsnotat datert 8. januar 2013 om levealdersrisiko i nytt privat tjenstepensjonsprodukt og Banklovkommisjonens forslag i NOU 2013:3 om levealdersrisiko (§ 4-17)

OVERORDNET KOMMENTAR

Både i Finanstilsynets høringsnotat og i Banklovkommisjonens siste utredning (NOU 2013:3) foreslås å benytte et dynamisk dødelighetsgrunnlag i stedet for å basere beregningene på folketrygdens delingstall i kombinasjon med justeringsfaktor slik det ble foreslått i NOU 2012:13.

For NHO virker det som et hensiktsmessig forslag å benytte et dynamisk dødelighetsgrunnlag.

I Banklovkommisjonens forslag videreføres forslaget fra NOU 2012:13 som bygger på et kjønnsnøytralt prinsipp, mens Finanstilsynet foreslår en kjønnsdifferensiert sparing og bruk av en kjønnsdifferensiert tariff ved uttakstidspunkt. I begge forslag blir den utbetalte pensjonen lik for kvinner og menn.

For NHO står det sentralt at private tjenstepensjoner ikke utformes på en slik måte at det medfører forskjellsbehandling mellom kvinner og menn ved ansettelsesprosesser. Forskjellen i pensjonskostnad mellom kvinner og menn kan derfor ikke være så stor at det forventes å kunne føre til en slik forskjellsbehandling. Etter det vi kan bedømme, vil bruk av differensierte tariffen som foreslått av Finanstilsynet medføre en forskjell som i de aller fleste tilfeller vil være av så liten betydning at slik forskjellsbehandling ikke ventes oppstå i ansettelsessammenheng. Vi mener derfor at Finanstilsynets kjønnsdifferensierte modell kan støttes.

NHO støtter ikke løsningen fra Banklovkommisjonen i NOU 2013: 3 der det gis mulighet for pensjonsinnretningen til å ta årlig risikopremie for utvikling av levealder etter uttakstidspunktet. Vi viser her også til vårt høringsvar til NOU 2012:13. En mulighet til å ta risikopremie etterskuddsvis mener vi dessuten bryter med forsikringsmessige prinsipper.

I tillegg til å foreslå modell for håndtering av levealdersrisiko foreslår også Finanstilsynet å endre regelverket for grunnmodellen når det gjelder administrasjonskostnader i utbetalingstiden, samt administrasjonsreserve for fratrådte, slik at grunnmodellen her blir lik standardmodellen.

Dette støttes ikke av NHO.

Under "Merknader" nedenfor vil vi komme nærmere inn på vårt syn på forslagene i utredningen. Sentrale forhold som omtales er bl.a.:

- NHO støtter anvendelse av dynamisk dødelighetstariff
- Kjønnsdifferensiering kan støttes da vi ikke har grunnlag for å tro at dette vil medføre faktisk forskjellsbehandling ved ansettelser

- Støtter ikke Banklovkomisjonens forslag i NOU 2013:3 som gir mulighet til å ta premie for levealdersrisiko i utbetalingstiden
- Støtter ikke forslag til endringer i administrasjonsreserve og administrasjonskostnader i utbetalingsperioden for grunnmodell

MERKNADER

NHO støtter anvendelse av dynamisk dødelighetstariff

Innledningsvis ønsker vi å kommentere følgende:

Levealdersjustering må for ny opptjening innføres på en slik måte at det er den forsikrede som kompenserer for økt levealder ved å stå lenger i jobb. Det bør benyttes en tilstrekkelig nøyaktig tariff ved uttakstidspunktet slik at modellen ikke innebære behov for forskuddsvis eller etterskuddsvis prising av restrisiko. Modellen må videre håndtere levealdersrisiko på en forsikringsmessig forsvarlig måte. Den bør utformes slik at det ikke oppstår seleksjonseffekter eller andre forhold som gjør at pensjonsprodukter blir lite attraktive for enkelte bedrifter eller medlemmer, eller at det oppstår problemer rundt flytting.

Banklovkomisjonen har i utredningen for fase III (NOU 2013: 3) lagt frem et nytt utkast til § 4-17 som til dels dekker §§ 4-17 og 4-18 i utredning NOU 2012:13.

Finanstilsynet fikk, parallelt med Banklovkomisjonens arbeid med fase III, i oppdrag fra Finansdepartementet å skrive et høringsnotat om håndtering av levealdersrisiko i nytt privat tjenstepensjonsforsikringsprodukt. NHO har primært valgt å forholde oss til Finanstilsynets notat i våre videre kommentarer.

Begge forslagene baserer seg på bruk av et dynamisk dødelighetsgrunnlag. NHO mener at forslaget om å benytte et dynamisk dødelighetsgrunnlag som utgangspunkt virker fornuftig. Sentrale forskjeller mellom Finanstilsynets forslag og forslaget fra Banklovkomisjonen i NOU 2013: 3 finner vi å være

- Finanstilsynets forslag benytter et dynamisk dødelighetsgrunnlag differensiert på kjønn (og med høyere sparing for kvinner).
- Banklovkomisjonens forslag åpner for mulighet til å ta premie for utvikling i levealder etter uttak
- Finanstilsynet forslår endret modell for administrasjonskostnader

Kjønnsdifferensiering kan støttes

Finanstilsynet foreslår en kjønnsdifferensiert sparing og bruk av en kjønnsdifferensiert tariff ved uttakstidspunkt, mens Banklovkomisjonens forslag bygger på kjønnsnøytrale tariff. I begge forslag blir den utbetalte pensjonen lik for kvinner og menn.

For NHO er det viktig at bedriftene ansetter på bakgrunn av kompetanse og erfaring. Forskjellen i pensjonssparing mellom kvinner og menn kan derfor ikke være så stor at det fører til forskjellsbehandling. Likestilling mellom kvinner og menn ved ansettelser må ivaretas. Samtidig ser vi at det er viktig at modellen ivaretar nødvendige behov for et velfungerende pensjonssystem.

I forslaget til Finanstilsynet med differensiert sparing, vil forskjellen på sparing utgjøre en relativt liten kostnadsforskjell når man ser på lønn og pensjon samlet. For mange kan forskjellen ligge på rundt 0,5 – 1 prosent, gitt Finanstilsynets anslag på behov for 17 prosent

mer sparing for kvinner. En slik forskjell antar vi ikke vil medføre en vesentlig risiko for forskjellsbehandling mellom kvinner og menn ved ansettelser.

Det er i dag høyere premie for kvinner enn for menn i ytelsespensjonsordninger. NHO kjenner ikke til at dette har vært et problem med tanke på kjønnsdiskriminering ved ansettelser. Det samme gjelder også for innskuddsordninger som konverteres til forsikring ved utbetaling, men dette har vært en lite brukt løsning.

Med forslaget til ny tjenstepensjon vil en kjønnsdifferensiert sparing bli mer synlig enn i dagens premieberegning for ytelsespensjoner. Vi tror imidlertid at denne effekten vil kunne forklares for de ansatte som stiller spørsmål ved dette.

NHO mener den modell som velges må være forsikringsmessig velfungerende, bl.a. i forhold til å unngå seleksjonseffekter. Det bør for eksempel ikke være slik at en bedrift bestående av mange menn ikke ønsker denne type produktløsning, eller at ordninger med mye kvinner er lite attraktive på flyttemarkedet. I så måte oppfatter NHO Finanstilsynets modell med kjønnsdifferensiering som den best egnede. Den antas også å være mest hensiktsmessig for allerede opptjente rettigheter, da disse er opptjent etter den eksisterende kjønnsdifferensiert tariffen. Gitt at vi som nevnt ikke har noen grunn til å tro at løsningen vil medføre diskriminering ved ansettelser, finner NHO derfor å kunne støtte Finanstilsynets forslag.

Vi har videre notert oss at ulike tariffer for kvinner og menn også vil være en problemstilling som må håndteres for eventuelle fremtidige uførepensjons- og etterlattepensjonsordninger.

Finanstilsynets forslag er i tråd med Kvidal-utvalgets utredning (NOU 2001: 27) som konkluderte med at det var en tilfredsstillende pensjonsmessig likebehandling at årlig innbetalinger kan være ulike for de to kjønn så lenge årlig utbetaling er lik.

NHO ønsker å ta forbehold om at hvis det etter en tid skulle vise seg at kjønnsdifferensiert sparing mot formodning faktisk medfører diskriminering ved ansettelse av kvinner så må det kunne åpnes for å revurdere modellen.

Støtter ikke premie for utvikling av levealdersrisiko i utbetalingstiden

Finanstilsynets forslag åpner ikke for å ta premie for utvikling av levealder i utbetalingstiden. Ved bruk av dynamisk dødelighetstariiff basert på kjønn antas det at pensjonsinnretningen ikke vil ha behov for prising av levealdersrisiko i utbetalingstiden. NHO støtter dette og mener det er et viktig element i Finanstilsynets forslag.

I vårt høringssvar til NOU 2012:13 påpekte vi uheldige effekter ved å tillate premie for utvikling av levealdersrisiko etter uttak. Banklovkommisjonen har i forslaget i NOU 2013: 3 fortsatt med muligheten til å ta premie for slik risiko.

Dette forslaget støttes derfor ikke av NHO. Premie for utvikling av levealdersrisiko etter uttak bør verken kunne tas i opptjeningstiden eller i utbetalingstiden. Denne risikoen må kunne ivaretas av den levealdersjusteringsfaktoren som anvendes ved uttakstidspunktet.

I Banklovkommisjonens forslag i NOU 2013: 3 beskrives ikke pensjonsinnretningenes mulighet til å ta premie for levealdersrisiko etter uttak detaljert. I § 4-17 (5), annet ledd henvises det til at departementet kan fastsette nærmere regler om beregningen. Hvorvidt en

slik premiesats ville bli lik for alle innen en pensjonsinnretning, eller om pensjonsinnretningen ville kunne få anledning til å fastsette premien differensiert f.eks. på kjønn antar vi er uavklart p.t.. En eventuell differensiert etterskuddsvis premie ville dermed også vært en form for kjønnsdifferensiering.

Støtter ikke forslag til endringer i administrasjonsreserve og administrasjonskostnader i utbetalingstiden (grunnmodell)

Finanstilsynet foreslår å endre forslaget i NOU 2012:13 for grunnmodellen slik at bedriftene må dekke administrasjonskostnader i utbetalingstiden, samt at de må dekke administrasjonsreserve for fratrådte. Dette blir da på samme måte som for standardmodellen. Finanstilsynet begrunner forslaget med at pensjonsytelsen ikke skal kunne forringes, og sammenlikner dette med en ytelsespensjonsordning. NHO oppfatter at grunnmodellen er en ny type hybridprodukt som ligger mellom innskuddspensjon og ytelsespensjon, og vi kan derfor ikke se at forslaget er et nødvendig eller ønskelig. Forslaget har heller ingen kobling mot tilsynets forslag tilknyttet håndtering av levealdersrisiko.

NHO går derfor i mot dette forslaget fra Finanstilsynet.

NHO mener at det ikke bør legges kostnadselementer på arbeidsgiver for administrasjonskostnader i utbetalingstiden eller settes krav til administrasjonsreserve for fratrådte. En slik endring antar vi vil medføre krav til balanseføring av grunnmodellen, noe som også vil være svært uheldig. Grunnmodellen bør være utformet slik at forskjellen mellom grunnmodellen og standardmodellen opprettholdes. Kostnadselementene for en grunnmodell bør ligge nær en innskuddspensjonsordning. NHO viser også til merknad fra vår høringsuttalelse til fase II der vi uttalte at heller ikke forvaltningskostnader i utbetalingsperioden bør dekkes av bedriften for en grunnmodell.

Behov for åpenhet rundt fastsettelse av dødelighetsgrunnlag og beregning av risikoresultat

De samlede pensjonsmidlene utgjør svært store milliardbeløp. Tariffer for dynamisk dødelighet vil få direkte innvirkning på den fremtidige pensjonens størrelse. Det vil derfor være viktig med tilstrekkelig grad av åpenhet, innsyn og tilsyn rundt fastsettelsen av tariffene, samt rundt beregning av risikoresultat og tilbakeføringen av eventuelle risikooverskudd i henhold til forsikringsvirksomhetsloven.

Vi ser det som sentralt at prinsippet i forsikringsvirksomhetsloven om tilbakeføring av risikooverskudd til kunden videreføres.

Regulering av pensjoner – mulig å forenkle?

Finanstilsynets forslag til § 4-20 (3) om at årlig avkastning av midlene i det enkelte medlems pensjonsbeholdning i utbetalingstiden skal anvendes som engangspremie for tillegg til medlemmets pensjonsytelse i de påfølgende år synes virke fornuftig.

For år med ekstra høy avkastning (som gir regulering utover lønnsvekst fratrasket 0,75 prosent) er det foreslått en egen løsning (tredje ledd annet punktum), uten at denne synes i resultat å avvike vesentlig fra hovedløsningen i første punktum. Vi ber derfor departementet vurdere om annet punktum i tredje ledd kan strykes slik at løsningen fremstår som enklere.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Område arbeidslivspolitik

Svein Oppegaard
Direktør